

Dr hab. Wioletta Witoszko

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Beacie Baran

1. Uwagi wstępne

W postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z art. 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478.; dalej jako p.s.w.n.) konieczne jest dokonanie oceny, czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 p.s.w.n.

W myśl art. 219 ust. 1 p.s.w.n. stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) jedną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a p.s.w.n., lub b) jeden cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b p.s.w.n., lub c) jedno zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Osiągnięcie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, może stanowić część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego.

Pani Beata Baran uzyskała stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. "Postępowanie dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy Służby

Więziennej”, który został nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 29 lutego 2016 r.

Kolejnym wymogiem jest ustalenie, czy Pani dr Beata Baran posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój nauk prawnych. We wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego oraz w autoreferacie wskazano, że osiągnięciem naukowym stanowiącym znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne jest monografia naukowa pt. ”Postępowania dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady”, wydana w 2021 r. przez Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska. Wskazane wydawnictwo w roku opublikowania monografii było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a p.s.w.n. (art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a p.s.w.n.). Należy więc dokonać oceny, czy przedstawiona wyżej monografia stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych.

2. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Recenzowana monografia jest opracowaniem poświęconym postępowaniu dyscyplinarnemu formacji policyjnych i jest obszerną pracą obejmującą 451 stron. Przedmiotem analizy są procedury dyscyplinarne formacji policyjnych, a więc takich służb, których zadaniem jest ochrona bezpieczeństwa ludzi, państwa oraz utrzymanie porządku publicznego. Do tych służb Autorka zaliczyła: Policję, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencję Wywiadu, Straż Graniczną oraz Służbę Ochrony Państwa. Jak wskazuje już tytuł recenzowanej monografii jest ona poświęcona ogólniejszym i teoretycznym zagadnieniom, jakim są modele oraz zasady w procedurach dyscyplinarnych wymienionych służb mundurowych (zmilitaryzowanych). Zaprezentowana tematyka ma charakter interdyscyplinarny, gdyż omawiane w pracy pragmatyki służbowe należą do przedmiotu prawa administracyjnego. Natomiast w przypadku postępowania dyscyplinarnego mamy do czynienia także ze stosowaniem przepisów kodeksu postępowania karnego, kodeksu postępowania administracyjnego, do których przepisy tych pragmatyk odsyłają. Wybór tematyki zasługuje na pozytywną ocenę także dlatego, że mimo iż powstały opracowania dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy służb mundurowych (zmilitaryzowanych) to jednak mają one inny charakter i poruszają inne zagadnienia. Przykładowo R. Giętkowski (*Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim*, Gdańsk 2013) omawia kwestie materialnoprawne, jak np. pojęcie i typy odpowiedzialności dyscyplinarnej, jej przesłanki, środki odpowiedzialności dyscyplinarnej. Z kolei S. Maj

(*Postępowanie dyscyplinarne w służbach mundurowych*, Warszawa 2008), zawiera omówienie wybranych przepisów dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Służby Celnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Biura Ochrony Rządu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, pominięto odpowiedzialność dyscyplinarną w wojsku. Książka ma jednak inny charakter i jest adresowana do praktyków.

Pani dr Beata Baran we wstępie recenzowanej monografii określiła zasadniczy jej cel badawczy, jakim jest opracowanie uniwersalnego *modus procedendi* dla procedur dyscyplinarnych formacji policyjnych. Przy czym Autorka – jak wskazuje – opiera taką analizę na wyróżnionych modelach regulacji organizacyjno-proceduralnych z poszczególnych pragmatyk służbowych oraz zasadach postępowania. Przedmiotem Jej badań jest poziom realizacji zasad postępowania w ujęciu abstrakcyjnym w stosunku do zasad *in concreto* obowiązujących w poszczególnych pragmatykach służbowych. Punktem odniesienia są zasady postępowania karnego, które zdaniem Autorki w najszerszym wymiarze realizują standardy sprawiedliwości proceduralnej. Zwraca uwagę, że istotnym zagadnieniem jest poziom przenikania zasad prawa karnego procesowego na grunt prawa dyscyplinarnego formacji policyjnych. Kolejnym analizowanym problemem jest ustalenie, czy prawodawstwo dyscyplinarne zachowuje równowagę pomiędzy ochroną interesów służbowych formacji policyjnych a respektowaniem praw i interesów podmiotów uczestniczących w procedurze dyscyplinarnej. Ważnym zagadnieniem w niniejszej monografii jest ustalenie optymalnego modelu organizacyjno-proceduralnego orzekania w sprawach dyscyplinarnych.

W recenzowanej pracy można wyróżnić dwie części, pierwsza odnosi się do aspektów ogólnoteoretycznych, w szczególności terminologicznych, typologicznych, źródłowych, modelowych oraz podmiotowych. Druga część pracy dotyczy wybranych zasad postępowań dyscyplinarnych formacji policyjnych, którym omówieniu zostały przeznaczone odrębne rozdziały w monografii.

W pracy Habilitantka wykorzystwała metodę aksjologiczną, dogmatyczną oraz historyczną. Metoda aksjologiczna odwołuje się do uniwersalnych wartości oraz funkcji, jakie spełniają one dla konkretnych postępowań dyscyplinarnych. W ramach wykładni dogmatycznej stosowane są zróżnicowane typy wykładni, jak wykładnia tekstualna, logiczna, operatywna oraz systemowa. Znaczenie zaś subsydiarne ma metoda historyczna, którą Autorka wykorzystwała w badaniu regulacji procedur dyscyplinarnych w formacjach policyjnych od 1918 r. Habilitantka wyróżniła także dyrektywy metodologiczne, którymi posługuje się w pracy,

należą do nich: dyrektywa kompleksowości, dyrektywa uniwersalizmu, dyrektywa proporcjonalności, dyrektywa problemowości, dyrektywa kompatybilności, multidyscyplinarności, dyrektywa sekwencyjności, dyrektywa erudycyjności.

Rozdział pierwszy został poświęcony pojęciu i typologii prawa dyscyplinarnego. Wobec braku legalnej definicji prawa dyscyplinarnego, w pracy podjęto próbę jej sformułowania w następujący sposób: prawo dyscyplinarne jest zbiorem norm regulujących bezpośrednio lub pośrednio stosunki prawne związane z ujemnymi konsekwencjami w postaci sankcji o charakterze zawodowym (profesjonalnym), ponoszonymi za naruszenie obowiązków wynikających ze sprawowania funkcji publicznej.

W rozdziale drugim Autorka przeprowadziła rozważania na temat charakterystyki odpowiedzialności dyscyplinarnej, wśród nich jest jej typologia. Habilitantka proponuje różne podziały odpowiedzialności dyscyplinarnej, w zależności od przyjętego kryterium. W trzecim rozdziale Autorka wyróżniła źródła prawa w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy służb (mundurowych) zmilitaryzowanych. Zwraca uwagę na prokonstytucyjną wykładnię norm dyscyplinarnych, która oznacza realizację wartości konstytucyjnych. Autorka zidentyfikowała także standardy wynikające z prawa międzynarodowego, które mogą odnosić się do funkcjonariuszy formacji policyjnych. W szczególności dotyczy to realizacji prawa do obrony oraz zasady domniemania niewinności. W recenzowanej pracy wyróżnia się także pojęcie pragmatyk dyscyplinarnych *sensu largo* oraz *sensu stricto*, a wśród nich pragmatyki dyscyplinarne kompleksowe i niekompleksowe, gdyż normy rangi ustawowej tylko w pewnym zakresie podmiotowym lub/i przedmiotowym precyzują zagadnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Habilitantka analizę procedur dyscyplinarnych rozpoczęła od tych, które mają przymiot kompleksowych, gdyż w sferze proceduralnej regulują wszystkie zasadnicze kwestie, co dotyczy: wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, jego umorzenie, statusu organów dyscyplinarnych, przebiegu postępowania dowodowego, uprawnień obwinionego, orzeczeń dyscyplinarnych, postępowania i orzecznictwa odwoławczego, wykonania kary i wznowienia postępowania. Występują one w ustawie o Policji, ustawie o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawie o Służbie Ochrony Państwa oraz w ustawie o Straży Granicznej. Część pragmatyk służbowych reguluje odpowiedzialność dyscyplinarną tylko w pewnym zakresie. Dotyczy to np. kwestii proceduralnych, które są uregulowane w sposób szcątkowy. Uwaga ta odnosi się do ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, która określa tylko problematykę wznowienia postępowania dyscyplinarnego. Jak słusznie

zwraca uwagę Autorka, rodzi to obawy przede wszystkim z punktu widzenia gwarancji poszanowania praw obwinionego.

W monografii Habilitantka wyróżniła cztery modele odesłań do stosowania procedur kodeksowych: 1) generalnego odesłania do kodeksu postępowania karnego; 2) selektywnego odesłania do kodeksu postępowania karnego; 3) generalnego odesłania do kodeksu postępowania administracyjnego; 4) selektywnego odesłania do kodeksu postępowania administracyjnego. Wszystkie one statuują klauzulę odpowiedniości. Pani dr Beata Baran stawia więc pytanie, w jaki sposób należy w niekompletnych pragmatykach dyscyplinarnych uzupełniać luki prawne. W Jej ocenie, normy kodeksu postępowania karnego, do których nie ma odesłania, należy stosować w oparciu o dyrektywę wykładni *analogia legis* lub *ab exemplo*. Nie można tego rodzaju luk wypełniać przepisami kodeksu postępowania administracyjnego.

Kolejną istotną kwestią w recenzowanej monografii jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, jaki jest charakter postępowań dyscyplinarnych w formacjach policyjnych. Zdaniem Autorki, postępowania dyscyplinarne są autonomicznymi postępowaniami regulowanymi normami rangi ustawowej i podustawowej, które nie są ani specjalnym rodzajem postępowania karnego, ani postępowania administracyjnego. Jej zdaniem można przyjąć, że ma ono charakter heterogeniczny, gdyż czerpie rozwiązania normatywne z obu tych procedur, kształtując przy tym specjalny model rozstrzygania spraw dyscyplinarnych.

Gdy chodzi o organy orzekające w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej, to Habilitantka zauważyła, że w omawianych procedurach dyscyplinarnych i to zarówno w pierwszej jak i w drugiej instancji orzekają służbowe organy dyscyplinarne posiadające status przełożonego dyscyplinarnego funkcjonującego w hierarchicznie ukształtowanej formacji policyjnej. Cechą procedury dyscyplinarnej jest służbowy „gabinetowy” model rozstrzygania spraw dyscyplinarnych przez przełożonych dyscyplinarnych. Niesie to ze sobą istotne zagrożenia, w szczególności dla obiektywizmu i bezstronności orzecznictwa dyscyplinarnego. Habilitantka *de lege lata* postuluje wprowadzenie kolektywnych organów dyscyplinarnych w pierwszej jak i w drugiej instancji. Na etapie sądowym możliwe są z kolei także inne rozwiązania, a mianowicie powierzenie kontroli orzecznictwa w sprawach dyscyplinarnych sądom powszechnym, a nawet specjalnym sądom dyscyplinarnym funkcjonującym poza strukturami sądownictwa powszechnego.

W kolejnym rozdziale pracy analizie poddano podmioty uczestniczące w postępowaniach dyscyplinarnych w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych, do których zalicza się przełożonych dyscyplinarnych. Posiadają oni merytoryczną autonomię w zakresie orzekania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy.

Organem dyscyplinarnym są także rzecznicy dyscyplinarni. Odnośnie tej grupy Autorka stawia pytanie, czy rzecznicy dyscyplinarni mają charakter strony w postępowaniu dyscyplinarnym. Uznaje je za quasi – strony. W rozdziale tym zostały omówione także inne strony postępowania dyscyplinarnego, jak obwiniony i jego obrońca, status pokrzywdzonego, świadkowie, prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich.

W następnym rozdziale została przedstawiona problematyka wyodrębnienia i typologii zasad w postępowaniach dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych. Habilitantka zdecydowała się posłużyć metodami stosowanymi w nauce postępowania karnego, czym uzasadniła, że zarówno postępowanie karne, jak i postępowanie dyscyplinarne mają charakter represyjny. Typologia tych zasad może być przeprowadzona według zróżnicowanych kryteriów, zaś na wstępie należy stwierdzić, że wyróżnia się zasady skodyfikowane i nieskodyfikowane. Za zasady, które mają szczególny charakter Autorka uznała zasadę praworządności oraz zasadę sprawiedliwości proceduralnej i definiuje je jako metazasady. Jej zdaniem, przenikają one wszystkie instytucje proceduralne, wpływając bezpośrednio lub pośrednio na ukształtowanie innych zasad. Pozostałe zasady zostały przedstawione od ogółu do szczegółu.

Podsumowując część recenzowanej pracy dotyczącej zasad należy zauważyć, że są one omawiane od rozdziału 7 do rozdziału 23. Autorka zwykle najpierw omawia źródło określonej zasady, wyjaśnia jej znaczenie, a następnie poddaje ją analizie merytorycznej, odnosząc ją do postępowań dyscyplinarnych *sensu largo* lub do postępowania dyscyplinarnego konkretnej pragmatyki służbowej. W tej analizie zwraca się także uwagę na mechanizmy ochrony interesów uczestników postępowań dyscyplinarnych. Ponadto poszczególne instytucje procedur dyscyplinarnych są omawiane z punktu widzenia określonej zasady. Nie są to tylko ogólne wnioski, ale także odwołanie do konkretnych przepisów pragmatyk dyscyplinarnych oraz przepisów rozporządzeń. Niektóre z tych zasad mają charakter normatywny. Niejednokrotnie jednak zidentyfikowanie określonej zasady wymagało od Autorki więcej wysiłku i poszukiwań. Część omawianych kwestii Autorka obrazowała schematem lub wykresami, co przyczyniło się do większej jasności prowadzonych wywodów. Pani dr Beata Baran stawia wiele pytań, problemów i co więcej od razu przechodzi do udzielenia na nie odpowiedzi i wyjaśnienia wątpliwości, sięgając do różnych metod wykładni prawa.

W ostatnim rozdziale Autorka przedstawiła model postępowań dyscyplinarnych funkcjonariuszy formacji policyjnych w postaci schematu. W postępowaniach dyscyplinarnych wyróżniła dwa zasadnicze stadia – służbowy – toczący się w ramach struktur formacji policyjnych oraz sądowy, który toczy się przed sądami administracyjnymi. Autorka

sformułowała tezę o generalnym uniformizmie modelu służbowego postępowań dyscyplinarnych przy jednoczesnej dyferencjacji regulacji normatywnych w poszczególnych pragmatykach.

W podsumowaniu pracy zostały przedstawione wnioski, które stanowią odpowiedź na zrealizowane cele badawcze. Pani dr Beata Baran sformułowała pogląd o unifikacji prawa dyscyplinarnego w dwóch opcjach – w postaci albo kodeksu dyscyplinarnego albo kodeksu postępowania w sprawach dyscyplinarnych. W pierwszej wersji kodeks powinien kompleksowo regulować zarówno aspekty materialno-prawne, jak i proceduralne. Takie rozwiązanie wywołuje jednak trudności w typizacji przewinień dyscyplinarnych w ramach poszczególnych formacji policyjnych ze względu na specyfikę ich zadań i celów działania. Dlatego Jej zdaniem, należy *de lege ferenda* rozważyć przygotowanie kodeksu postępowania w sprawach dyscyplinarnych, który miałaby charakter wyłącznie proceduralny. Pani dr Beata Baran stwierdziła, że z przeprowadzonych analiz wynika, iż w formacjach policyjnych obowiązuje model służbowy, gdyż władztwo dyscyplinarne sprawują organy monokratyczne, czyli przełożeni dyscyplinarni. Taki model w ograniczonym wymiarze realizuje równowagę między interesami służby a ochroną interesów uczestników postępowania, zarówno obwinionego, jak i pokrzywdzonego. Cechą jest bowiem dominacja organów dyscyplinarnych, które realizują przede wszystkim funkcję ścigania i orzekania. Dlatego też Habilitantka wyraziła pogląd, by w nowym kodeksie postępowania w sprawach dyscyplinarnych został określony model quasi-jurysdykcyjny, gdzie władztwo dyscyplinarne, najlepiej w obu instancjach, sprawowałyby niezależne komisje dyscyplinarne funkcjonujące w ramach formacji policyjnych, których członkowie posiadaliby przymiot niezależności. Natomiast Jej zdaniem optymalnym rozwiązaniem byłoby rozstrzyganie spraw dyscyplinarnych w ramach dwuinstancyjnego sądownictwa dyscyplinarnego działającego w ramach struktury sądownictwa powszechnego – w sądach rejonowych i okręgowych albo powierzenie orzecznictwa wydziałom (sądom) pracy. Pożądane byłoby także dla systemu proceduralnego prawa dyscyplinarnego określenie wspólnego katalogu zasad postępowania dla formacji policyjnych lub nawet wszystkich służb mundurowych w części ogólnej kodeksu postępowania w sprawach dyscyplinarnych.

W recenzowanej pracy Pani dr Beata Baran wykazała się znajomością teorii prawa, prawa konstytucyjnego, prawa karnego, postępowania karnego, a także postępowania administracyjnego. Rozważania charakteryzują się wysokim poziomem merytorycznym oraz metodologicznym. Monografia Pani dr Beaty Baran przedstawia problemowe podejście do analizowanych zagadnień, gdyż Autorka stawia określone pytania i formułuje własne

stanowiska, co świadczy o wysokiej samodzielności naukowej. W pracy dokonano wielu istotnych ustaleń teoretycznych.

Zastrzeżenia, które można zgłosić do recenzowanej monografii odnoszą się do jej podziału. Mimo, że praca ma przemyślaną konstrukcję, to w mojej ocenie zyskałaby ona na klarowności, gdyby pierwsza jej część obejmująca zagadnienia ogólne została omówiona w jednym rozdziale. Ponadto Autorka uzasadniła wprawdzie ograniczenie zakresu podmiotowego monografii do funkcjonariuszy formacji policyjnych, jednak wartościowa byłaby analiza także postępowań dyscyplinarnych pozostałych funkcjonariuszy służb mundurowych (zmilitaryzowanych), takich jak Służba Celno-Skarbowa, Służba Więzienna, Państwowa Straż Pożarna oraz żołnierzy zawodowych. Zgłoszone drobne zastrzeżenia nie umniejszają jednak wartości recenzowanej pracy.

W konkluzji, należy stwierdzić, że monografia naukowa pt. „Postępowania dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady” jest osiągnięciem naukowym, które stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych (art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a p.s.w.n.).

3. Aktywność naukowa

W zakresie kolejnego wymogu w postępowaniu habilitacyjnym należy ustalić, czy Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Zwrócić więc należy uwagę na elementy, które odnoszą się do aktywności publikacyjnej oraz aktywności niepublikacyjnej.

W niniejszej ocenie należy wziąć pod uwagę dorobek publikacyjny po uzyskaniu przez Panią dr Beatę Baran stopnia naukowego doktora nauk prawnych, czyli od 2016 r. Jednym z głównych przedmiotów zainteresowań Pani dr Beaty Baran są zagadnienia z zakresu prawa dyscyplinarnego proceduralnego oraz materialnego. Istotną pozycją z tego zakresu jest monografia pt. „Postępowanie dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy Służby Więziennej”, Warszawa 2016, w której omówiła wszczęcie postępowania, jego przebieg, finalizując na prawomocności oraz wykonalności orzeczeń dyscyplinarnych z punktu widzenia zachowania standardów sprawiedliwości proceduralnej. W kolejnych publikacjach analizowała oprócz zagadnień proceduralnych, także status funkcjonariuszy Służby Więziennej z punktu widzenia m.in. standardów ochrony praw człowieka. Do innych publikacji przedstawiających aspekty materialnoprawne należy zaliczyć przykładowo artykuł anglojęzyczny dotyczący zasady *nullum crimen sine lege certa* na gruncie w szczególności art. 230 ustawy o Służbie Więziennej

w zakresie opisu znamion przewinień dyscyplinarnych (*Nullum crimen sine lege certa and the disciplinary offences of Prison Service officers*, Roczniki Administracji i Prawa. Teoria i praktyka, XIX, Sosnowiec 2019).

W obszarze zainteresowania Habilitantki znalazły się także inne kwestie materialnoprawne, jak zagadnienie ustania stosunku służbowego funkcjonariuszy Służby Więziennej (*The expiration of the service relationship of an officer of the Prison Service in the Polish legal system*, Roczniki Administracji i Prawa. Teoria i praktyka, XX, Sosnowiec 2020), dochodzenie roszczeń ze stosunku służbowego funkcjonariuszy Służby Więziennej (*Dualizm dróg sądowych w sprawach ze stosunku służbowego funkcjonariuszy Służby Więziennej*, Roczniki Administracji i Prawa. Teoria i praktyka, XIX, Sosnowiec 2019); kognicja sądów w sprawach dyscyplinarnych funkcjonariuszy Służby Więziennej (*Droga sądowa w sprawach dyscyplinarnych funkcjonariuszy Służby Więziennej*, Polski Proces Cywilny 2015, nr 4(21); Glosa do uchwały SN z 21.04.2016 r., III PZP 4/16, OSP 2018, z. 3).

Przedmiotem badań Habilitantki była także odpowiedzialność dyscyplinarna funkcjonariuszy pozostałych służb mundurowych, jak Policji, Służby Celno-Skarbowej, Straży Marszałkowskiej (np. *Procedural justice standards in disciplinary proceedings of the Police officers*, Roczniki Administracji i Prawa. Teoria i praktyka, XVII, Sosnowiec 2017; Kary orzekane wobec funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej za przewinienia dyscyplinarne, Roczniki Administracji i Prawa. Teoria i praktyka, XIX, Sosnowiec 2019), w której podejmowała zagadnienia materialnoprawne oraz proceduralne. Przedmiotem publikacji była także odpowiedzialność dyscyplinarna nauczycieli akademickich, w tym problematyczne zagadnienie gradacji orzekania kar dyscyplinarnych, kumulowania kar (*Orzeczenia pierwszoinstancyjne w postępowaniu dyscyplinarnym nauczycieli akademickich*, Roczniki Administracji i Prawa. Teoria i praktyka, XX, z. 2 Sosnowiec 2020; *Z problematyki mediacji w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli akademickich*, ADR Arbitraż i Mediacja nr 2 (50)/2020).

Kolejnym nurtem badawczym Habilitantki była problematyka zgłaszania nieprawidłowości (whistleblowing) podejmowana w monografiach, jako współautorka książki pt. „*Ochrona sygnalistów. Regulacje dotyczące osób zgłaszających nieprawidłowości*” (z M. Ożóg, Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2021) oraz współredakcja monografii pt. „*Środki ochrony sygnalistów na podstawie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii*, w: *Ochrona sygnalistów. Regulacje dotyczące osób zgłaszających nieprawidłowości*, red. B. Baran, M. Ożóg, Warszawa 2021; a także artykuły naukowe i

popularyzatorskie w dziennikach prawniczych i portalach internetowych (np. Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, prawo.pl). Powołana monografia dotyczy nie tylko prawa krajowego, ale także regulacji krajów Unii Europejskiej oraz państw trzecich. W badaniach nad tematyką whistleblowingu Habilitantka zajęła się problemem zakresu podmiotowego instytucji sygnalisty, przesłanek objęcia ochroną tych osób oraz mechanizmów prawnych ochrony sygnalistów, w tym poruszała nie tylko aspekty materialnoprawne ale także organizacyjno-proceduralne. Ponadto analizowała praktyczne problemy wdrażania ochrony sygnalistów w strukturze państwowej, jak i w sektorze prywatnym (*Whistleblowers' protection – legal consequences*, w: *Criminal Law Aspects of the Protection of the Financial Interests of the European Union with Aspects of the Protection of the Financial Interests of the European Union with particular emphasis on the national legislation on tax fraud, corruption, money laundering and criminal compliance with reference to cybercrime*, eds. A.Farkas, G. Dannecker, J. Jacso, Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest 2019; *Sygnalizowanie nieprawidłowości* (w:) *Prawo pracy*. Meritum 2021, red. K. Jaśkowski, Warszawa 2021; *Dyrektywa o ochronie sygnalistów – co wynika z niej dla jednostek samorządu terytorialnego?* LEX/el. 2021, Lex nr 384242). Autorka kontynuuje badania w tym obszarze, gdyż w procesie wydawniczym oczekują Jej kolejne dwa artykuły naukowe, jeden dotyczący sygnalistów w sektorze medycznym w świetle judykatury sądów międzynarodowych, zaś drugi dotyczący projektu obywatelskiego polskiej ustawy o ochronie sygnalistów.

Kolejnym obszarem badawczym jest prawo i postępowanie administracyjne. W ramach niego Autorka zajmowała się zagadnieniem odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa, dostępem do informacji publicznej.

Pani dr Beata Baran posiada także dorobek w obszarze praw człowieka, prawa karnego wykonawczego oraz lingwistyki prawniczej.

Publikacje w wymienionych obszarach badawczych mają charakter pogłębionych analiz oraz część z nich została opublikowana w renomowanych czasopismach naukowych. Dorobek publikacyjny po uzyskaniu stopnia naukowego doktora jest wartościowy pod względem liczbowym oraz jakościowym. Prace są przygotowane w sposób rzetelny, z uwzględnieniem dorobku doktryny i judykatury. Habilitantka wykorzystwała w nich odpowiednie metody badawcze i prezentuje w nich tezy badawcze. Podkreślić należy, że Habilitantka publikuje także w języku angielskim, przy czym większość tych tekstów została wydana w polskim czasopiśmie lub wydawnictwie.

4. Pozostała aktywność

Przejawem istotnej aktywności naukowej realizowanej poza macierzystą uczelnią

Habilitantki jest udział w realizacji międzynarodowych grantów badawczych: 1) Komisji Europejskiej w ramach programu HERCULE III (2014-2020) „Legal Training and Studies”; HERCULE III (2014-2020) w charakterze współpracownika oraz koordynatora narodowego; 2) Rady Europy – European Social Charter, European Law Student’s Association (2015-2016).

Aktywność naukowa Pani dr Beaty Baran w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w tym zagranicznej, przejawia się także w zagranicznych oraz krajowych stażach naukowych w uczelniach i instytucjach w: Niemczech, Bułgarii, Ukrainie, na Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Lingwistyki Stosowanej.

Kolejnym przejawem aktywności naukowej Pani dr Beaty Baran jest czynny udział w licznych konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Na konferencjach międzynarodowych Habilitantka wygłosiła 15 referatów, zaś na konferencjach krajowych – 9 referatów. Ponadto wygłosiła dwa wykłady gościnne, jeden na uczelni krajowej, zaś drugi na uczelni zagranicznej.

Zauważenia wymaga, że Pani dr Beata Baran ma już pewne doświadczenia w przygotowywaniu recenzji wydawniczych (kilku monografii np. pt. „Szkoly doktorskie w Polsce” red. K. Kryszczuk, I. Kilanowski, Bydgoszcz 2019; „Szkoly doktorskie. Komentarz do art. 198-216 i 259-264 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”, Ł. Kierznowski, Warszawa 2018; „Konstytucja w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Kwestie karnoprocesowe”, red. M.W. Golak, M. Pająk, Poznań 2018), ale także recenzje w czasopiśmie naukowych, jak np. w Białostockich Studiach Prawniczych, Przeglądzie Prawniczym TBSP UJ, Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne; Zeszyty Naukowe Prawa Konstytucyjnego.

W zakresie aktywności naukowej warto także zwrócić uwagę na doświadczenia dydaktyczne. Pani dr Beata Baran prowadzi wykłady z tematyki praw człowieka, compliance – zapewnienie zgodności regulacyjnej w organizacji – konwersatorium, prawo karne wykonawcze – ćwiczenia. We wcześniejszym okresie prowadziła także m.in. następujące zajęcia: Podstawy prawa i ustroju Ukrainy – konwersatorium, Ochrona własności intelektualnej – konwersatorium, International Law – wykład, Style współczesnego języka ukraińskiego - naukowy, artystyczny, publicystyczny, potoczny – konwersatorium.

Pani dr Beata Baran sprawuje funkcję promotora pomocniczego w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Habilitantka wykazuje się także działalnością organizacyjną na rzecz środowiska akademickiego, gdyż jest: ekspertem w Biurze Rzecznika Praw i Wartości Akademickich UJ; prezesem Towarzystwa Asystentów UJ; członkiem Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla

Doktorantów; członkiem Rady Doradczej Krajowej Reprezentacji Doktorantów oraz członkiem Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Była zaś członkiem Rady Towarzystwa Doktorantów UJ oraz członkiem Komisji Nauki i Badań Towarzystwa Doktorantów UJ.

Habilitantka podejmowała się także działalności społecznej. Jest mentorką w programie „Women in Law Foundation w 2021 r., przygotowała opinię prawną dotyczącą obywatelskiego projektu ustawy o ochronie sygnalistów opracowanego przez Fundację im. Stefana Batorego, Helsińską Fundację Praw Człowieka, Forum Związków Zawodowych i Instytut Spraw Publicznych; uczestniczyła w programie edukacji prawnej pro bono Krakowskiej Izby Radców Prawnych.

W świetle przedstawionych informacji dotyczących publikacyjnej i niepublikacyjnej aktywności naukowej Pani dr Beaty Baran należy stwierdzić, że jest to aktywność istotna. Wskazuje na to znaczący dorobek publikacyjny, a także zróżnicowane oraz wartościowe niepublikacyjne formy aktywności naukowej. Istotna aktywność naukowa została zrealizowana przez Habilitantkę w więcej niż jednej uczelni (instytucji naukowej), w tym zagranicznej (art. 219 ust. 1 pkt 3 p.s.w.n.).

Podsumowując, wyrażam opinię, że Pani dr Beata Baran spełnia wszystkie ustawowe warunki nadania stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 p.s.w.n.

Białystok, dnia 4 października 2021 r.